

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
Шляхи розвитку ключових компетентностей учнів початкових
класів
БОГУШ ЯЗМІН ВІНЦЕЇВНА

Студентка IV-го курсу
Освітня програма: Початкова освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри
Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Депчинська Іветта Аттілівна
кандидат педагогічних наук, доцент

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та
управління закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна
доктор педагогічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти**

**Кваліфікаційна робота
Шляхи розвитку ключових компетентностей учнів початкових
класів**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка IV-го курсу

БОГУШ ЯЗМІН ВІНЦЕЇВНА

освітня програма: Початкова освіта

спеціальність 013 Початкова освіта

Науковий керівник: Дедчинська Іветта Аттілівна

кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Поллої Каталін Дезидерівна

доктор філософії, доцент

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

**Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés
Tanszék**

**AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK KULCSKOMPETENCIÁINAK
KIALAKÍTÁSÁNAK MÓDJAI
Szakdolgozat**

Készítette: Bahus Jázmin

IV. évfolyamos tanító

szakos hallgató

Témavezető: Depcsinszka Ivett

PhD, docens

Recenzens: Pallay Katalin

PhD, docens

Зміст

Вступ.....	8
I. Компетентності.....	11
1.1. Комунікація державною мовою.....	11
1.1.1. Навчання рідною мовою.....	12
1.2. Комунікація іноземною мовою.....	12
1.2.1. Розвиток іноземної мови.....	13
1.3. Математична компетентність.....	14
1.3.1. Формування математичної компетентності.....	14
1.4. Природничо-наукова компетентність.....	16
1.4.1. Екологічне виховання.....	16
1.5. Цифрова компетентність.....	18
1.6. Ефективне самостійне навчання.....	19
1.7. Соціальна та громадянська компетентність.....	20
1.8. Ініціативність та підприємницька компетентність.....	20
1.9. Естетична та художня обізнаність і виразність.....	21
II. Теоретичні основи компетентнісного підходу в освіті.....	22
2.1. Компетентнісний підхід в освіті як педагогічна проблема.....	22
2.2. Особливості розвитку дитини при організації навчального процесу.....	22
2.2.1. Педагогічні підходи з урахуванням особливостей розвитку.....	25
2.3. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів.....	27
III. Вплив інноваційних технологій на формування ключових компетентностей учнів початкової школи.....	29
3.1. Технологія інтегрованого навчання.....	29
3.1.1. Інтегрований урок на практиці.....	30
3.2. Технологія диференційованих рівнів.....	32

IV. Досвід учителів початкових класів щодо розвитку ключових компетентностей.....	34
4.1. Мета та питання дослідження.....	34
4.2. Змістовий аналіз відповідей.....	36
4.3. Висновки.....	38
Підсумки.....	39
Резюме.....	41
Список використаної літератури	43
Додатки	

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	8
I. Kompetenciák.....	11
1.1 Anyanyelvi kommunikáció.....	11
1.1.1. Anyanyelvi nevelés.....	12
1.2. Idegennyelvi kommunikáció.....	12
1.2.1. Idegen nyelv fejlesztése.....	13
1.3. Matematikai kompetencia.....	14
1.3.1. Matematikai kompetencia kialakítása.....	14
1.4. Tesztészettudományos kompetencia.....	16
1.4.1. Környezeti nevelés.....	16
1.5. Digitális kompetencia.....	18
1.6. A hatékony önálló tanulás.....	19
1.7. Szociális és állampolgári kompetencia.....	20
1.8. Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia.....	20
1.9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.....	21
II. A kompetenciaalapú megközelítés elméleti alapjai az oktatásban.....	22
2.1 A kompetenciák alapú megközelítés az oktatásban, mint pedagógiai probléma.....	22
2.2. A gyermek fejlődésének sajátosságai az oktatás szervezése során.....	22
2.2.1. Pedagógiai megközelítések a fejlődési sajátosságok tükrében.....	25
2.3. Az értékelés sajátosságai a diákok tanulmányi teljesítményének értékelésekor.....	27
III. Az innovatív technológiák hatása az általános iskolás tanulók kulcskompetenciáinak a kialakítására.....	29
3.1. Az integrált oktatás technológiája.....	29
3.1.1. Integrált óra a gyakorlatban.....	30
3.2. A differenciált szintek technológiája.....	32
IV. Alsó tagozatos tanítók tapasztalatai a kulcskompetencia fejlesztéséről.....	34

4.1. A kutatás célja és kérdései.....	34
4.2. A válaszok tartalmi elemzése.....	36
4.3. Következtetés.....	38
Összefoglaló.....	39
Rezümé.....	41
Felhasznált irodalom.....	43
Melléklet	

BEVEZETÉS

„A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához”

Nem egyszerű döntés kiválasztani egy szakdolgozat témáját, több tényező is befolyásolhatja ezt a döntést. Azonban nekem leendő alsós tanárként fontos, hogy olyan témát válasszak, amely az alsó tagozatos diákok kutatásával foglalkozik. Így sikerül döntenem, „Az általános iskolások kulcskompetenciáinak kialakításának módjai”, című téma mellett. Először nem ragadta meg a figyelmem ez a téma, de aztán mikor utána néztem egyre jobban lekötötte a figyelmemet. Az utóbbi idők egyik leggyakrabban használt, de ugyanakkor legvitatottabb fogalma a kompetencia. Ennek alkalmazása jelentős hatással van a pedagógusok tervezési szokásaira, a tanításmódszertanra, a tanulás szervezésére és az értékelés gyakorlatára is.

Napjainkban egyik leggyakrabban használt de ugyanakkor a legvitatottabb fogalma a kompetencia. Ennek az alkalmazása jelentős hatással van a pedagógusok tervezési szokásaira, a tanítás módszereire, a tanulás szervezésére és az értékelésre is.

A továbbiakban nagy hangsúly lesz fektetve hogy mi is valójában az a kulcskompetencia és hogyan működik a fejlesztése, tervezése, másrészt útmutató ennek elméletéhez és gyakorlatához.

A kulcskompetencia tudatosan végig kíséri életünket hiszen egy egész életen át tartó tanulási kompetenciát fejleszt.

Manapság a fogalom többféle értelmezésével találkozhatunk a hazai és a nemzetközi szakirodalomban egyaránt.

A kulcskompetencia egy meghatározott szintje egy adott helyzethez kapcsolódik – például ahhoz, hogy tudjon biciklizni, kosárlabdázni, futbalozni vagy épp szavalni egy bizonyos képességszinten. Másrészt a kulcskompetencia általánosan magában foglalja, hogy az ember képes-e az élet minden területén alkalmazni a képességeit – például, hogy tudja jól beosztani az idejét, vagy nyugodt maradjon, függetlenül attól, hogy mi történik körülötte valamint hogy krízishelyzeteket is tudjon kezelni. Ezeknek az alapjait mind a pedagógus dolga lefektetni a diákjaiban.

Ebben rejlik az hogy hogyan kell csapatban dolgozni vagy épp önállóan valamint hogyan osszák be idejüket és hogyan oldják meg a jelen problémáikat. Valamint hogy

nem csak az iskolában kell tanulni és nem csak ott juthatnak hasznos információhoz hanem bizony van amit önállóan kell elsajátítani....

A jelenlegi körülmények között az iskolának az a feladata, hogy létrehozza azokat a körülményeket ami által minden gyereke személyiségének és kreatív önfejlesztésének a fejlődéséhez vezet, az emberek olyan nemzedékének neveléséhez, akik hatékonyan dolgoznak és tanulnak életük során, megőrzik és megsokszorozzák a nemzeti kultúra és a társadalom értékeit

Az Új Ukrajnai Iskola Állami Szabványa 11 kulcsfontosságú kompetenciát különít el, amelyek közé tartozik az állami nyelv folyékony használata, a magyar és az idegen nyelvekkel való kommunikáció képessége, matematikai kompetencia, természettudományi, technológiai és technikai kompetencia, innovációk, ökológiai kompetencia, információs és kommunikációs kompetencia, élethosszig tartó tanulás, állampolgári és szociális kompetenciák, kulturális, vállalkozói és pénzügyi jártasság. Az innovatív technológiák alkalmazása az Új Ukrajnai Iskolában (integrált oktatás, szintkülönbségek, információs és kommunikációs technológiák, projektmunka, játék alapú tanítás, egyéni-orientált tanulás, kritikus gondolkodás) lehetővé teszi az oktatás előtt álló feladat megvalósítását.

az új Állami Alaptanterv által meghatározott tanmenet, melynek célja az intelligens, jól nevelt, kommunikációs készséggel rendelkező, sikeres, kreatív és kezdeményező felnőtt formálása és fejlesztése, aki képes a mai társadalomban élni és megvalósítani önmagát.

A téma megértése és a cél elérése érdekében a következő feladatokat tűztem ki:

1. A kompetencia-alapú oktatási megközelítés fogalmának feltárása.
2. Az oktatás szervezése során a gyermek fejlődésének sajátosságainak elemzése.
3. A diákok tanulmányi eredményeinek értékelési sajátosságainak vizsgálata.
4. Az innovatív technológiák hatásának elméleti és gyakorlati igazolása az alsó tagozatos diákok kulcskompetenciáinak kialakításában.

Így ma a gyermeknek nemcsak a kész tudást kell megjegyeznie, hanem törekednie kell az önálló ismeretek, készségek és képességek megszerzésére, amelyek létfontosságú kompetenciákat alakítanak ki, amelyekre a társadalomnak ma szüksége van. Ebben a tanároknak nagy segítségére vannak az innovatív oktatási technológiák.

A szakdolgozatomban arra a kérdésre kerestem választ, hogyan jelenik meg a kulcskompetenciák fejlesztése az alsó tagozatos pedagógusok mindennapi gyakorlatában. A kulcskompetenciák – mint például a szövegértés, matematikai gondolkodás, szociális és

tanulási képességek – nemcsak a tantervi követelmények szintjén meghatározóak, hanem az életre való felkészítés szempontjából is kiemelten fontosak.

Kutatásom során interjúkat készítettem alsó tagozaton tanító pedagógusokkal, hogy megértssem, ők hogyan értelmezik a kulcskompetencia fogalmát, milyen módon építik be a tanításba, milyen módszereket és eszközöket alkalmaznak, illetve milyen nehézségekkel szembesülnek a mindennapokban.

A kérdéssorok ezekre a szempontokra irányultak, és célja az volt, hogy gyakorlati példákon keresztül feltárja a kompetenciaalapú nevelés jelenlétét, lehetőségeit és korlátait a alsó tagozatos oktatásban. Az interjúk rávilágítanak arra is, hogy a pedagógusok mennyire érzik magukat felkészültnek ezen a területen, és milyen szakmai támogatásra lenne szükségük a hatékonyabb fejlesztés érdekében.

I. KOMPETENCIÁK

1.1. Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció azt jelenti, hogy az egyén sikeresen elsajátította anyanyelvét, és képes hatékonyan kommunikálni másokkal. Ehhez elengedhetetlen a megfelelő szókincs, a nyelvtani szabályok és a nyelvi funkciók alapos ismerete. Az anyanyelvi kommunikáció mindenféle szóbeli és írásbeli interakciót magába foglal, ideértve az irodalmi és nem irodalmi szövegeket, valamint a különféle nyelvi stílusokat is. A tanulóknak különböző kommunikációs helyzetekben kell hatékonyan tudniuk érvényesülni, felismerni a különböző szövegtípusokat, gyűjteni és feldolgozni az információkat, továbbá megfelelő kommunikációs eszközöket alkalmazni.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése során a tanulók nem csupán a nyelvi struktúrák és a szókincs elsajátítására koncentrálnak, hanem a nyelvhasználati stratégiák kialakítására is, amelyek segítségével különféle helyzetekben tudnak hatékonyan és céltudatosan kommunikálni. Ez a készségkör magában foglalja a kritikus gondolkodást, az aktív hallgatást és a konstruktív visszajelzést, melyek mind hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez és a társadalmi beilleszkedéshez (Bábosik, 2004).

A tanulók képesek lesznek megkülönböztetni és alkalmazni a különböző típusú szövegeket legyenek azok narratív, informatív vagy érvelő jellegűek, valamint szóban és írásban egyaránt eredményesen kommunikálni, akár iskolai prezentációk, csoportos projektmunkák vagy egyéni írásbeli feladatok során. Az információk keresése, értelmezése és feldolgozása során különféle forrásokat használnak, például könyveket, internetes anyagokat vagy interaktív tanulási eszközöket.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése hozzájárul a tanulók pozitív attitűdjének kialakulásához, amely magában foglalja a nyelv társadalmi hatásának megértését és a társadalmilag felelős nyelvhasználat fontosságának felismerését. A tanulók megtanulják tiszteletben tartani a nyelvi sokszínűséget, betartani a kommunikációs normákat, valamint figyelembe venni mások kulturális háttérét.

Összességében az anyanyelvi kommunikáció nem csupán nyelvi készség, hanem komplex képességrendszer, amely lehetővé teszi a hatékony, kreatív és színvonalas kommunikációt. E készségek fejlesztése kulcsfontosságú a tanulók önálló gondolkodásának, problémamegoldó képességének és kreativitásának kibontakoztatásában (Bábosik, 2004).

1.1.1. Anyanyelvi nevelés

A nyelvtani kompetencia fejlesztésére irányuló kutatásomat egy általános iskolai anyanyelv órán végeztem, ahol egy mondatépítő játékot alkalmaztam. A játék célja az volt, hogy a diákok gyakorolják a helyes mondatszerkesztést, és jobban megértsék a szófajok szerepét a mondatokban.

Az órát a játék céljának és szabályainak megmagyarázásával kezdtem, majd előkészítettem a szükséges eszközöket, mint például a szókártyákat, amelyeken különböző szavak szerepeltek. A diákokat kisebb csoportokra osztottam, és elindítottuk a mondatépítő játékot. Minden csoporttag egymás után hozzáadott egy szót a mondathoz, ügyelve a helyes nyelvtani szerkezetre.

A játék során megfigyeltem, hogy a diákok gyorsan ráhangolódtak a feladatra, és élvezettel vették részt a mondatok összeállításában. A pontozás segített abban, hogy motiváltak maradjanak, és a közös megbeszélések révén megerősítettük a nyelvtani szabályokat. Az óra végén közösen értékeltük a mondatokat, és a diákok pozitív visszajelzést kaptak a helyes megoldásokért.

Összegzőként a kutatás során kiderült, hogy a játékos, interaktív feladatok hatékonyan hozzájárulnak a nyelvtani kompetencia fejlesztéséhez, miközben növelik a diákok motivációját és tanulási kedvét. A diákok nemcsak gyakorolták a nyelvtani szabályokat, hanem kreatívan és együttműködve alkalmazták is azokat, ami hosszú távon is elősegítheti nyelvi készségeik fejlődését.

1.2. Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció a nyelvtudásunk szintjének változatosságával, a társadalmi-kulturális háttérünkkel, környezetünkkel és igényeinkkel összefüggő

kihívásokkal jár. Az ilyen kommunikációban fontos a közvetítési képesség, amely megköveteli a más kultúrák és szokások megértését. Az idegen nyelvi kommunikációhoz szükséges képességek közé tartozik a szókincs, a funkcionális nyelvtan, a szóbeli interakciók főbb típusai, a nyelvi stílusok és a nyelvek kulturális vonatkozásainak ismerete. Az idegen nyelvi kommunikáció során szükséges képességek a szóbeli és írásbeli üzenetek megértése, beszélgetések kezdeményezése, folytatása és lezárása, valamint a szövegolvasás, értés és alkotás. Az idegen nyelvi kommunikáció során a segédeszközök használata is fontos, és az egész életen át tartó tanulás keretein belül kell elsajátítanunk a nyelvet.

Az idegen nyelvi kommunikáció nem csak a nyelvtudás egyik dimenziója, hanem sokkal inkább egy komplex képesség, amely a szóbeli és írásbeli kommunikáció, az interkulturális érzékenység, a nyelvhasználat és a társadalmi szerepvállalás számos aspektusát tartalmazza. Az idegen nyelv elsajátítása és használata során az egyén képessé válik arra, hogy megértse és kifejezze magát más nyelven, amely lehetővé teszi a személyes és szakmai kapcsolatok bővítését, az új kultúrák megismerését és a globális kapcsolatok erősítését (Bábosik, 2004).

1.2.1. Idegen nyelv fejlesztése

Memórijáték: A gyerekek képes kártyákat kapnak, amelyek angol szavakat vagy kifejezéseket tartalmaznak. A cél az, hogy a kártyák párjait megtalálják és helyesen nevezzék meg azokat angolul.

Miután a gyerekek részt vettek a memórijátékban, több pozitív hatás és fejlődés figyelhető meg a kutatás során a nyelvi kompetenciájuk terén:

Szókincs bővülése: A gyerekek új szavakat és kifejezéseket tanultak meg, és jobban megjegyzik azokat, mivel a játék során többször is találkoztak velük.

Nyelvi biztonság növekedése: A gyerekek egyre magabiztosabbá váltak az angol szavak kiejtésében és használatában, mivel többször hallották és mondták ki azokat a játék során.

Figyelem és memória fejlesztése: A játék során a gyerekek fejlesztették figyelmüket és memóriájukat, hiszen emlékezniük kell arra, hogy hol helyezkednek el a kártyák, és melyik szó melyik képpel kapcsolódik.

Pozitív tanulási élmény szerzése: A játékos forma miatt a gyerekek élvezték a tanulást, ami növelte a motivációjukat az angol nyelv tanulására. Az öröm és sikerélmény segített a pozitív hozzáállás kialakításában a nyelvtanulás iránt.

1.3. Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia az egyén képessége arra, hogy fejlessze és alkalmazza a matematikai gondolkodást, amely segíti a mindennapi problémák megoldását. A matematika területén szükséges ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek és struktúrák, az alapműveletek és matematikai reprezentációk fejlődő ismereteit, a matematikai fogalmak, összefüggések és koncepciók megértését és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika ad választ. Az egyén, aki rendelkezik matematikai kompetenciával, képes alkalmazni az alapvető matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és problémamegoldásban a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Továbbá képes követni és értékelni az érvek láncolatát, matematikai úton indokolni az eredményeket, megérteni a matematikai bizonyítást, kommunikálni a matematika nyelvén és alkalmazni a megfelelő segédeszközöket.

A matematikai kompetencia nem csak egy adott szintű tudásra vonatkozik, hanem folyamatos fejlődést jelent, amelynek során az egyén egyre bonyolultabb matematikai fogalmakat, elveket és probléma megoldási módszereket sajátít el. Ez a folyamat lehetővé teszi számára, hogy egyre összetettebb és változatosabb problémákat oldjon meg, és hogy könnyedén használja a matematika nyelvét és szimbólumait.

A matematikai kompetencia nemcsak a matematikai problémák megoldásában segít, hanem általános készségeket is fejleszt. Például a matematikai problémamegoldás során az egyén megtanulja, hogyan kell tervet készíteni, érveket előadni és értékelni, kritikusan gondolkodni és logikusan következtetni. Ezek az általános készségek az élet minden területén hasznosak lehetnek.

Azok az emberek, akik rendelkeznek magas szintű matematikai kompetenciával, általában nagyon értékes munkavállalók, akiket számos területen alkalmazhatnak, például a tudományos kutatásban, az informatikában, az üzleti életben vagy a pénzügyek területén. De nemcsak a munka világában fontos a matematikai kompetencia, hanem a mindennapi életben is. Az embereknek szükségük van matematikai kompetenciára ahhoz, hogy például számolni tudják a kiadásait, kiszámítsák a kamatokat, vagy értékeljék az ajánlatokat és akciókat. (Perjés & Vass, 2008)

1.3.1. Matematikai kompetencia kialakítása

A tanórán a gyerekekkel gyakoroltuk az összeadás kivonás műveleteket és a tanórán igyekeztem életszerű dolgokat bele vinni így a pénz is meg ismerkedünk hogy ezt minél

játékosabban és érdekesebben tudjam a gyerekeknek át adni csoportokra bontva boltos szerep játékkal igyekeztem be mutatni nekik.

A gyerekeket két csoportra osztom: az egyik csoport lesz a vásárló, a másik pedig az eladó. Minden vásárló kap egy kis kosarat és játékpénzt. (Gyümölcsök és különböző nyomtatott élelmiszerek fel voltak árazva) Az eladók segítenek a vásárlóknak kiválasztani az árucikkeket, majd a pénztárnál kiszámolják, mennyit kell fizetni.

Cserélődés: Miután minden gyerek kipróbálta magát vásárlóként, cserélnek, így mindenki kipróbálhatja az eladó szerepét is.

Közös megbeszélés: Az óra végén közösen megbeszéljük a tapasztalatokat. Kérdezem a gyerekeket, hogy nehéz volt-e a pénzhasználat, és hogyan érezték magukat a vásárlás közben. Kiemelem, hogy a pénzhasználat gyakorlása segíti a számolási készségek fejlesztését.

A bevásárlós játék során tapasztaltam, hogy a gyerekek sokkal aktívabban és érdeklődőbben vettek részt az órán, mint egy hagyományos matematikai óra keretében. A következő megfigyeléseket tettem:

- **Fokozott Figyelem és Motiváció:** A játékos környezetben a gyerekek sokkal motiváltabbak voltak a feladatok elvégzésére. Mivel a feladat valós élethelyzetet szimulált, jobban kapcsolódtak hozzá.
- **Gyakorlati Matematikai Alkalmazás:** A gyerekek könnyebben megértették a számolási feladatokat, mert azok a valóságra épültek. Az egyszerű összeadás és kivonás gyakorlása természetes módon történt.

- **Szociális Készségek Fejlődése:** A játék során a gyerekek nem csak matematikai, hanem szociális készségeiket is fejlesztették. Megtanultak együttműködni társaikkal, udvariasan kommunikálni és segíteni egymásnak.

- **Önbizalom Növekedése:** Mivel a játék egyszerű, mindennapi helyzeteket szimulált, a gyerekek magabiztosabbak lettek a feladatok megoldásában.

Ezzel szemben egy hagyományos matematikai órán, ahol a gyerekek inkább a füzetükben dolgoznak, kevésbé éreztem a lelkesedést és az aktív részvételt. A bevásárlós játék nem csak szórakoztató volt, hanem hatékonyan fejlesztette a gyerekek matematikai kompetenciáját, és segített nekik alkalmazni a tanultakat a gyakorlatban.

1.4. Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia azt jelenti, hogy az egyén képes felhasználni az ismereteket és módszereket ahhoz, hogy magyarázatokat adjon és előrejelzéseket tegyen a természetben zajló folyamatokkal kapcsolatban, valamint az ember és a természeti világ kölcsönhatásaival kapcsolatban magyarázatokat adjon és cselekedeteit irányítsa. Fontos, hogy az egyén rendelkezzen az alapvető tudományos fogalmakkal, módszerekkel és technológiai folyamatokkal, valamint hogy tisztában legyen az emberi tevékenységek természetre gyakorolt hatásaival. A természettudományos kompetencia segít az egyénnek megérteni a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatokban, valamint az alkalmazások és technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait.

Az egyén gyakorlati módon is alkalmazza a tudását, például új technológiák és berendezések megismerése és működtetése során, problémamegoldásban, egyéni és közösségi célok elérésében és a döntéshozatalban. Kritikusan viszonyul az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes megnyilvánulásokhoz, és törekszik a fenntartható fejlődés biztosítására lokális és globális szinten egyaránt. A természettudományos kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt, az etikai kérdések iránti érdeklődést, valamint a biztonság és a fenntarthatóság tiszteletét is magában foglalja (Vass, 2008).

1.4.1 Környezeti nevelés

Az oktatási foglalkozások lebonyolításának formái és eszközei

- helyi természetrajzi és tájtörténeti anyagok oktatási célú felhasználása;
- rendszeres kirándulások lebonyolítása a természetbe, településre, helytörténeti vagy természettudományi múzeumba, planetáriumba;

- didaktikai játékok;
- kirándulás formájában lebonyolított órák, szóbeli napló, beszámoló a helyszínről;
- a Föld napjának megünneplése, úrhajózás, madarak érkezése;
- saját hallgatói kutatás;
- kereső és kreatív feladatok ellátása;
- környezetvédelmi intézkedések.

A kutatásom során a Föld napjához kapcsolódó oktatási foglalkozást szerveztem, amelynek fő célja a környezettudatosság és bolygónk tisztántartásának fontossága volt. Az órai tevékenységek során arra törekedtem, hogy a gyerekek interaktív módon sajátítsák el a környezetvédelem alapvető szabályait és tudatosítsák magukban a szelektív hulladékgyűjtés jelentőségét.

Órai Tevékenység

Az óra elején egy rövid, de informatív videót mutattam be a gyerekeknek, amely bemutatta, milyen hatással van a környezetszennyezés bolygónkra, és hogyan tudunk hozzájárulni a Föld megóvásához. A videó után közösen megbeszéltük a látottakat, és megvitattuk, milyen lépéseket tehetünk mindennapjainkban a környezet tisztántartása érdekében.

Ezután a gyerekekkel együtt elkészítettünk saját szelektív hulladékgyűjtő konténereket különböző színekben és feliratokkal, hogy vizuálisan is könnyen megértsék a hulladékfajták közötti különbségeket. Miután elkészítettük a szemeteseket, különféle hulladéktípusokat ábrázoló nyomtatott képeket osztottam ki a gyerekeknek. A feladatuk az volt, hogy a képeket a megfelelő szemetesbe helyezték, azaz szelektálják a hulladékot papír, műanyag, üveg és komposzt kategóriák szerint.

Észrevételek

A tevékenység során azt tapasztaltam, hogy a gyerekek nagy érdeklődéssel és lelkesedéssel vettek részt az órán. A videó megfelelő alapot biztosított a téma megértéséhez, és segített felkelteni a gyerekek figyelmét. A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlati megvalósítása során világosan látszott, hogy a gyerekek könnyen megtanulják a hulladéktípusok közötti különbségeket, és élvezettel végezték el a feladatot.

Az óra végén a gyerekek nagyobb tudatossággal és magabiztossággal beszéltek a környezetvédelemről, és többen is megfogalmazták, hogy otthon is szeretnék bevezetni a szelektív hulladékgyűjtést. Ez megerősítette bennem, hogy az ilyen típusú gyakorlati tevékenységek hatékonyan fejlesztik a környezettudatosságot és a természettudományos kompetenciát az alsó tagozatos diákok körében. A projekt eredményeképpen a gyerekek

nemcsak tudást szereztek, hanem konkrét készségeket is elsajátítottak, amelyeket a mindennapi életben is alkalmazni tudnak.

1.5. Digitális kompetencia

A digitális kompetencia azt jelenti, hogy az emberek képesek magabiztosan és kritikusan használni az információs társadalom technológiáit (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) a munka, kommunikáció és szabadidő terén. Ez magában foglalja a számítógépes alkalmazásokat, mint például a szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információ kezelése, az internet és az elektronikus média által nyújtott lehetőségeket, mint az e-mail, hálózati eszközök, valamint az információ megosztását, az együttműködést, a tanulást és kutatást. A digitális kompetencia magában foglalja az IST szerepének és lehetőségeinek megértését, az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, az etikai elveket és a kritikus gondolkodást. Az egyéneknek szükségük van az információk keresésére, összegyűjtésére

és feldolgozására, valamint a valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésére. A digitális kompetencia segíti a kreativitást és innovációt, elősegíti a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését, valamint az IST alkalmazását a kritikai gondolkodás területén. (Vass, 2011)

1.6.A hatékony, önálló tanulás

A hatékony és önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes eredményesen tanulni, saját tanulását szervezni egyéni és csoportos környezetben egyaránt, és hatékonyan gazdálkodni az idővel és az információkkal. A munkahelyi vagy karrier céljainak elérése érdekében az egyénnek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie a szükséges kompetenciákról, tudásanyagokról, képességekről és szakképesítésekről. A hatékony és önálló tanulás előfeltétele, hogy az egyén ismerje és megértse saját tanulási stratégiáit, képességeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket és útmutatást/támogatást. A hatékony és önálló tanulás alapvető képességeket igényel, mint az írás, olvasás, számolás és az IST-eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása. A hatékony és önálló tanulás további előfeltételei közé tartozik a saját tanulási stratégia kidolgozása, a motiváció fenntartása, a figyelem koncentrációja és a tanulás szándékának és céljának kritikus értékelése. Az egyénnek képesnek kell lennie a közös munkára és tudásának másokkal való megosztására, saját munkájának értékelésére és szükség esetén tanácsadásra, információkérésre és támogatásra.

A hatékony és önálló tanulás az egyénnek számos előnyt nyújt. Például, ha valaki képes hatékonyan tanulni, akkor könnyebben tud lépést tartani az állandóan változó világban. Az új technológiák, új piaci trendek, vagy akár új szakmai kihívások mindig várhatóak az élet során, és azokhoz a szükséges ismeretek elsajátítása kulcsfontosságú.

A hatékony és önálló tanulás emellett fokozza az egyén önbizalmát, növeli az önállóságot és fejleszti a problémamegoldó képességet. Az egyén képes lesz megtervezni saját tanulási útvonalát, amely lehetővé teszi, hogy hatékonyan szerezzen új ismereteket és készségeket, miközben javítja az életminőségét és a munkahelyi teljesítményét. A hatékony és önálló tanulás előfeltétele a rendszeres időbeosztás, a hatékony tanulási stratégiák alkalmazása, az önmotiváció és az önfegyelem. Az egyénnek képesnek kell lennie arra, hogy hatékonyan használja az oktatási és képzési lehetőségeket, és hogy megtalálja a számára legmegfelelőbb tanulási környezetet. Az egyénnek tisztában kell lennie a saját tanulási stílusával és stratégiájával, és képesnek kell lennie arra, hogy azokat a változó körülményekhez igazítsa. A hatékony és önálló tanulásban nagyon fontos a

folyamatos értékelés és a visszajelzés, amely lehetővé teszi az egyén számára, hogy meghatározza a fejlődési szintjét, és megtervezze a következő lépéseit.

Az egyénnek az is fontos, hogy képes legyen a közös munkára és az együttműködésre másokkal. Az együttműködés másokkal lehetőséget ad a tudás és az információk megosztására, amelyek segítenek az egyénnek új ötletekkel és megoldásokkal előállni. Az együttműködés arra is lehetőséget ad, hogy az egyén tanuljon másoktól, és így tovább fejlessze saját képességeit és készségeit. Az együttműködéshez szükséges a kritikus gondolkodás és az empátia, amelyek segítenek a konfliktusok megoldásában(Vass, 2011).

1.7. Szociális és állampolgári kompetencia

A szociális és állampolgári kompetencia olyan készségeket és képességeket jelent, amelyek a harmonikus életvitelhez és a társadalmi beilleszkedéshez szükségesek. Ide tartozik az egyén értékorientáció, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári képességeinek összessége, amelyek révén hatékonyan és építő módon vesz részt a társadalmi és szakmai életben, és konfliktusokat is megold. Fontos, hogy az egyén rendelkezzen saját fizikai és mentális egészséggel kapcsolatos ismeretekkel, és megértse az egészséges életmód szerepét a társadalmi beilleszkedésben. Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Az állampolgári kompetencia pedig az olyan képességekre épül, mint a közügyekben való hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés, valamint a döntéshozatalban való részvétel, elsősorban szavazás útján. Az állampolgári kompetencia magában foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak céljainak, értékeinek és politikáinak ismeretét, valamint az európai sokféleség és a kulturális identitás tudatosítását(Zsolnai, 2001).

1.8. Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia olyan képességek összessége, amelyek segítik az egyént mindennapi életében, beleértve a munkahelyét is, hogy szélesebb környezetét megismerje és kihasználja a rendelkezésre álló lehetőségeket. Ezek a képességek magukban foglalják a tudást, a kreativitást, az innovatív gondolkodást és a kockázatvállalást, valamint azt, hogy az egyén terveket készít és megvalósítja célkitűzéseit. Ezek az ismeretek és képességek a gazdasági tevékenységek során különösen fontosak. Az ilyen képességek közé tartozik a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a delegálás, az elemzés, a kommunikáció, az értékelés, a kockázatfelmérés és a csapatomunkában való részvétel. Az ilyen képességek kialakításához szükséges ismeretek magukban foglalják az

egyén személyes, szakmai és üzleti tevékenységeihez kapcsolódó lehetőségek felismerését és értelmezését, valamint a gazdaság működésének átfogóbb megértését. Az egyénnek tisztában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is. Az ilyen képességek és ismeretek kifejlesztése elősegíti a pozitív attitűd kialakítását, amely a függetlenség, a kreativitás és az innováció iránti nyitottságra épül, és segíti a személyes, társadalmi és munkahelyi célok elérését.

1.9.Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a tradicionális művészetek nyelvein és a média segítségével történő kreatív kifejezés fontosságának elismerését jelenti. Ide tartozik az irodalom, zene, tánc, dráma, bábjáték, vizuális művészetek, tárgyak, épületek, terek kultúrája, modern művészeti kifejezőeszközök, fotó és mozgóképek. A helyi, nemzeti, európai és egyetemes kulturális örökség tudatosítása, főbb művészeti alkotások ismerete, a közösségek és egyén helyének felismerése a világban, a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok megértése is ide tartozik. Az esztétikum szerepének a mindennapokban való megértése, Európa kulturális és nyelvi sokféleségének megőrzése, közízlés fejlődésének támogatása, valamint az esztétikai tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázása is fontos képességek(Szűcs, 2013).

II. A KOMPETENCIAALAPU MEGKÖZELÍTÉS ELMÉLETI ALAPJAI AZ OKTATÁSBAN

2.1. A kompetenciák alapú megközelítés az oktatásban, mint pedagógiai probléma

A mai kezdő iskola nem marad ki az oktatás modernizációs folyamataiból, amelyek jelenleg Ukrajnában zajlanak (Pometaun O., 2005). Az alapoktatás minden világtrendet és újítást érint: az egyénközpontú megközelítést, az egyesítést, a kompetenciákra épülő megközelítést, a szintbeli megkülönböztetést stb. (Vakuleno O., 2007). Az oktatásban a kompetenciákra épülő megközelítés bevezetésével a pedagógiai folyamatot a humánus és demokratikus elvek mentén újraépítik, és az egyén fejlesztésére irányítják, kulcskompetenciákat és képességeket alakítanak ki az önfejlesztéshez, önképzéshez és önmegvalósításhoz a társadalomban (Нова українська школа, 2019).

A kompetenciákra épülő megközelítés és a kulcskompetenciák legújabb megértése a következő dokumentumokat tartalmazza: Ukrajna törvényei: "Oktatás", "Teljes általános középfokú oktatás", a "Új ukrán iskola" koncepciója, Az állami normák a kezdő oktatásra, amelyet az Ukrajna Minisztertanácsának 2019. július 24-i 688. számú határozata hagyott jóvá, az általános középfokú oktatási intézmények számára készített általános oktatási program, amelyet R. B. Shyyan irányítása alatt dolgoztak ki (2018) (Shyyan R. B., 2018).

A kompetenciákra és a kompetencia fogalmára épül a kompetencia-alapú megközelítés. „A kompetencia dinamikus kombinációja a tudás, a gondolkodási módok, az értékek, a készségek, az egyéb személyes jellemzők, amelyek meghatározzák egy személy képességét a szakmai és további oktatási tevékenységek sikeres végrehajtására” (Savchenko O., 2006). O. Ya. Savchenko azt állítja, hogy „a kompetencia az a képesség, amelyet az egyén tanulás során szerzett, és magában foglalja az ismereteket, tapasztalatokat, értékeket és attitűdöket, amelyek egységesen megvalósulhatnak a gyakorlatban” (Savchenko O., 2006).

A kompetencia a diák bizonyos kompetenciájának birtoklása. A kompetencia egy objektív kategória, amely a társadalom által meghatározott ismeretek, készségek és attitűdök szintje egy adott tevékenységi területen. Az ember számára elidegenített, előre meghatározott társadalmi norma (Bonar S., 2007).

2.2. A gyermek fejlődésének sajátosságai az oktatás szervezése során

A mai gyermekek jelentősen különböznek hajdani társaiktól. Miért? Először is, a szülők kevesebbet kommunikálnak a gyerekekkel. A pszichológiai és mentális fejlődés hatással

van az értelmi folyamatokra, amelyek az oktatási tevékenység alapját képezik. És bármilyen tevékenység első összetevője a motiváció (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 25. o.).

A jelenlegi körülmények között az iskolának az a feladata, hogy "létrehozza a feltételeket minden ukrán állampolgár személyiségének és kreatív önfejlesztésének fejlesztéséhez, az emberek olyan nemzedékének neveléséhez, akik hatékonyan dolgoznak és tanulnak életük során, megőrzik és megsokszorozzák a nemzeti kultúra és a polgári társadalom értékeit" (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 5. o.).

Az elmondottakat érdemes folyamatosan illusztrálni, mivel a felnőttek szavait nem mindig fogadják el azonnal. Például kész munkákkal, saját példával, gyakorlati (kompetencia, élet) orientált feladatokkal, amelyeknek kötelező feltétele a gyermek számára élet közeli kontextus (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 41. o.).

Mivel tudjuk, hogy a modern gyerekek nem a tárgyak és jelenségek ok-okozati összefüggéseire összpontosítanak, hanem érdekli őket cselekedeteik és cselekedeteik értelme. Az érdekes és releváns feladatok segítségével a gyerekek a tanulási folyamatot élményszerűvé és szórakoztatóvá tehetik, amelynek következtében jobb teljesítményt nyújtanak és szívesebben vesznek részt a tanulási folyamatban (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 41. o.).

Egy másik probléma az otthoni szabadidős tevékenységekkel kapcsolatosan. Sok időt töltenek a TV-nézéssel, táblagéppel vagy számítógépes játékokkal. A gyerekek nehezen tudnak összpontosítani, és nehéz megérteniük, mi fontos és mi nem a nagy mennyiségű információ miatt, ami rájuk zúdul. A pszichológusok ezt a helyzetet "széttört kapcsolatok" helyzetének nevezik (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 42. o.).

Ezen problémák miatt egyre fontosabbá válik, hogy a pedagógusok és szülők támogassák a gyerekeket az otthoni tevékenységek és szabadidős programok kiválasztásában. Fontos, hogy a gyerekeknek változatos tevékenységekkel kelljen foglalkozniuk, amelyek segítenek nekik fejleszteni az érdeklődésüket, kreativitásukat és problémamegoldó képességüket. Az aktív játékok, sporttevékenységek, kézműves foglalkozások és más kreatív tevékenységek mind hozzájárulhatnak a gyerekek életminőségének javításához és az egészséges életmódra való nevelésükhöz. Emellett fontos, hogy a gyerekeknek megtanítsák, hogyan kell kezelni az információáradatot, és hogyan lehet kiválasztani a számukra fontos és érdekes dolgokat (Bibik N. M. (Бібік Н. М.) (2019): 42. o.).

A gyerekeknek folyamatosan külső stimulációra van szükségük, amit hozzá vannak szokva, hogy a képernyőn keresztül kapnak meg, ezért nehezen tudják megérteni azokat a szóbeli utasításokat, amelyeket a tanárok vagy más diáktársak adnak nekik, ami eredményez nehézségeket a szövegértésben. Ezen kívül a folyamatosan változó digitális világban a gyerekeknek folyamatosan újabb és újabb technológiákat kell megtanulniuk, amelyek gyakran eltérnek a hagyományos tanulási módszerektől. Ennek következtében a hagyományosan szóbeli és írásbeli feladatok elvégzése is nehezebbé válik számukra, mivel ezek nem tartalmazzák azokat a vizuális vagy interaktív elemeket, amelyekre már megszokták a figyelmüket összpontosítani (Bibik N. M. (Bídik H. M.) (2019): 43. o.).

Ezért a pedagógusoknak új és kreatív módszereket kell alkalmazniuk, hogy felkeltsék a gyerekek érdeklődését és segítsék őket a tananyag megértésében. Azért, hogy felhívjuk a figyelmet, használhatunk váratlan pillanatokat, kiegészítő jeleket, jelöléseket vagy jelzőkártyákat. Például megállapodhatunk abban, hogy mindenki elcsendesedik, és figyel a tanárra, amikor a tanár felemeli a kezét, és ugyanazt teszik a diáktársai is, akik észreveszik ezt a mozdulatot. Az ilyen módszerek mellett fontos szerepet játszik a verbális kommunikáció is, különösen a tiszta, világos nyelvhasználat. A tanároknak ki kell emelniük a kulcsszavakat, és a mondatokat rövidre kell zárniuk, hogy a gyerekek ne veszítsék el az érdeklődésüket. Emellett fontos, hogy az instrukciók során a tanár figyelembe vegye a diákok különböző tanulási stílusait, és különféle módszereket alkalmazzon a szövegértési nehézségekkel küzdő diákok támogatására (Bibik N. M. (Bídik H. M.) (2019): 44. o.).

Fontos megállni egy pillanatra és felhívni a figyelmet arra a nehézségre, hogy a diákok nehezen tudnak átváltani egy tevékenységről a másikra. Miért? Ha a gyerekek állandóan, ellenőrzés nélkül nézik a számítógépes játékokat, programokat vagy a TV-t, ahol a képkockák gyorsan változnak, akkor csak a magas frekvenciájú összetevők aktivizálódnak bennük. Ezen kívül, ha túlságosan sok időt töltenek a digitális eszközökön, akkor az fizikai és szellemi káros hatásokat is okozhat. A hosszantartó képernyőidő csökkentheti a gyerekek figyelmét és koncentrációját, valamint negatív hatással lehet az alvásra és az érzelmi állapotukra is. Míg minden pszicho motoros tevékenység (beszéd, írás, rajzolás) szervezésének alapja az alacsony frekvenciájú ritmusok az önkéntes fizikai erőfeszítéseknél. Nem szabad visszaélni a személyi számítógépek használatával az órákon sem. A mai napig a nyomtatott kiadványok illusztrációi nagyon pozitív hatással vannak a gyerekekre (Bibik N. M. (Bídik H. M.) (2019): 44-45. o.).

A pszicho fiziológusok megfigyelései szerint a számítógépes játék és a számítógépes tréning után a gyerek 10-15 perc alatt térhet vissza a normál állapotába, amelyben képes tanulási információkat felfogni (Bibik N. M. (Bíóik H. M.) (2019): 44. o.).

Az órát úgy kell felépíteni, hogy nagyobb részt szenteljen egy téma megvitatásának, és a feladatoknak fokozatosan változó nehézségi szintet kell felépíteniük – a felismeréstől és reprodukciótól az alkalmazásra vonatkozó feladatokig. Az órán nem szabad sok reprodukciós feladatot használni, mert az unalmas lesz a diákoknak. Sokkal produktívabbak a szintezett differenciált vagy kutató feladatok, amelyek még az első osztályosok kreatív gondolkodását is vonzzák ("gondold el, miért ..." "találd ki, mi a titok ...") (Bratanich, 2000). A modern gyerekeknél, ellentétben kortársaikkal, akiknél az utánzó reflex volt a túlsúlyban, a szabadság reflexe tapasztalható. Ők maguk építik fel a viselkedési rendszerüket, amelyet a legfiatalabb korban lehet megfigyelni. Az oktatási folyamatban azért kell létrehozni egy szabad választás helyzetét (szabadság helyzete), hogy az oktató feladatokat egyetlen tartalmi lényeg köré csoportosítsa, de különböző formátumban, azaz szintezett differenciálást alkalmazzon. Ennek eredményeként figyelembe véve a modern gyerekek fejlődésének sajátosságait az oktatási folyamatban, lehetővé válik az olyan kapcsolatrendszer kiépítése, amely a bizalomra és megértésre épül. Az egyéni különbségek elfogadása és támogatása együtt jár azzal, hogy az oktatási folyamat rugalmasan igazodik a diákok szükségleteihez, és az oktató és a diák közötti kapcsolat személyre szabottabbá válik (Bibik N. M. (Bíóik H. M.) (2019): 46. o.).

2.2.1. Pedagógiai megközelítések a fejlődési sajátosságok tükrében

A gyermekek fejlődési sajátosságai alapvetően meghatározzák, hogyan lehet őket eredményesen tanítani. Ha ezeket figyelmen kívül hagyjuk, az oktatás könnyen érdektelenné, sőt akár frusztrálóvá is válhat számukra. Ez különösen igaz az alsó tagozatos gyerekekre, akik életkori sajátosságaik miatt másképp tanulnak, gondolkodnak és éreznek, mint a nagyobb diákok. A pedagógus feladata tehát nemcsak az ismeretek átadása, hanem annak felismerése is, hogy hogyan tudja ezt a legmegfelelőbb módon megtenni a gyerekek fejlődési szintjéhez igazodva .

Kognitív fejlődés:

A kisiskolások többsége még abban az életszakaszban van, amikor a gondolkodásuk erősen kötődik a konkrét tapasztalatokhoz. Ez azt jelenti, hogy számukra sokkal könnyebb megérteni valamit, ha azt látják, kipróbálják, vagy saját élményeikhez tudják kapcsolni. Épp ezért a tanítás során fontos, hogy a tananyag ne legyen túlságosan elvont, hanem

kézzelfogható példákon keresztül vezesse őket a megértéshez. A tanító részéről ez odafigyelést, jó megfigyelőképességet és rugalmasságot igényel: egy-egy feladatot gyakran többféle módon is meg kell közelíteni, hogy mindenki számára értelmezhető legyen.

Nyelvi fejlődés:

A gyermekek nyelvi fejlődése ebben az életkorban még alakulóban van, így nemcsak a beszédkésztségük, hanem a szövegértési és szövegalkotási képességük is fokozatosan épül fel. Ezért a tanórákon érdemes tudatosan figyelni arra, hogy a használt nyelvezet világos, érthető és egyszerű legyen. A szókincs bővítését különféle játékos, élményszerű feladatokkal lehet támogatni – például mesemondással, dramatikus játékkal, szórejtvényekkel. Ha a gyerekek érzelmileg is kapcsolódni tudnak a hallott vagy olvasott tartalomhoz, sokkal motiváltabbá és aktívabbá válnak a tanulásban.

Szociális és érzelmi fejlődés:

A gyerekek társas kapcsolatai és érzelmi világa ebben az időszakban különösen érzékeny. Az iskolai környezet számukra nem csupán tanulási tér, hanem egyfajta második otthon is, ahol meg kell tanulniuk együttműködni, figyelni másokra, kezelni az érzelmeiket. A pedagógus szerepe itt is meghatározó: olyan elfogadó és biztonságos légkört kell teremtenie, ahol a gyerekek nyitottan mernek megszólalni, kérdezni, és ahol a hibák lehetőséget jelentenek a fejlődésre, nem pedig büntetést. A csoportos munka, a közös játékok, a páros feladatok mind-mind segítik a szociális készségek fejlődését.

Motoros fejlődés:

A finommozgások – például a ceruzahasználat, az ollóval vágás vagy a rajzolás – még nem minden gyermeknél fejlődtek ki egyformán, és ez tanulási nehézségeket is okozhat. Ugyanakkor ezek a készségek fejleszthetők, sőt fejlesztendőek az órák során. A kézműves foglalkozások, az alkotó tevékenységek vagy a mozgásos játékok beépítése a tanórákba nem csupán változatossá, hanem hatékonyabbá is teszik a tanulást. A mozgás ugyanis nemcsak testi fejlődést szolgál, hanem szoros kapcsolatban van a gondolkodási és érzelmi működésekkel is.

Tanulási stílusok és motiváció:

A mai gyerekek figyelme szinte folyamatos külső ingereket kíván – ezt a digitális eszközökhöz való hozzászokás alakította ki bennük. Épp ezért a hagyományos módszerek gyakran kevésbé hatékonyak számukra. Az oktatásnak alkalmazkodnia kell ehhez: fontos, hogy a feladatok érdekesek, változatosak és élményszerűek legyenek. Az eltérő tanulási stílusok – vizuális, auditív, mozgásos – figyelembevétele ma már nem lehetőség, hanem alapkövetelmény. A motiváció nem alakul ki magától; a pedagógusnak aktívan kell tennie

érte, hogy a tanulás ne csupán kötelesség, hanem örömforrás is legyen (Borbély-Pecze, T., 2016).

2.3. Az értékelés sajátosságai a diákok tanulmányi teljesítményének értékelésekor

A modern oktatási folyamat fejlődése a kompetenciák kialakításának irányába vezet, amely megköveteli a tanulók teljesítményének értékelésének alapvető megközelítéseinek áttekintését (Bibik N. M. 2004). A standard tesztek és a vizsgák (önálló, ellenőrző) múltba vesznek. Jelenleg az értékelési módszerek és formák, amelyek a gyerekek ismereteire és készségeire helyezik a hangsúlyt, aktuálisak (Державний стандарт загальної початкової освіти 2006).

A kezdő oktatás állami szabványa ajánlja, hogy a tanulók teljesítményét alakító értékelést alkalmazzanak. A teljesítmények értékelése során a gyermek személyes fejlődése és az általa megszerzett oktatási tapasztalat folyamata, mint a kompetenciák alapja, nyomon követésre kerül (Мисюра L. 2009).

Az értékelési folyamatban egyre inkább hangsúlyozzák az egyéni teljesítményeket, és az értékelésben a diák önállóságát és aktivitását is figyelembe veszik (Поменгун О. 2005). Az értékelés nemcsak az eredményekre, hanem az oktatási folyamatra és a tanuló személyes fejlődésére is összpontosít. A tanulók értékelésekor az oktatási folyamatot és az elért eredményeket egyaránt figyelembe kell venni annak érdekében, hogy a tanulók fejlődése megfelelően támogatva legyen (Bibik N. M. 2004).

Ezenkívül autentikus értékelést is alkalmaznak, amely a gyerekek tanulásának folyamata során történik, és magában foglalja az észlelést, a feljegyzéseket és a visszacsatolást (Мисюра L. 2009). Az alsó tagozatokban verbális (szóbeli) értékelést alkalmaznak. Az értékelés során a munka eredményeit, nem pedig a gyerek személyes tulajdonságait, tanulási folyamatait (figyelem, észlelés, emlékezet, gondolkodás), és a munka tempóját értékelik (Поменгун О. 2005).

A munka eredményeit nem csak hosszú szóbeli értékelésekben kell kiemelni, hanem tömör kijelentésekben is. Például: „örülök annak, hogy így írtál”, „ma a válaszdod teljes volt”, „mindig hittem, hogy sikerülni fog neked”

Az értékelési folyamatban a diákok aktív résztvevőként vesznek részt. Az önértékelés és az önértékelő szemléletmód fontos szerepet játszik a fejlődésükben. Az oktatóknak támogatniuk kell a diákokat abban, hogy értékeljék saját teljesítményüket és megtanulják, hogyan javíthatják azt (Bibik N. M. 2004).

Az értékelésnek az iskolai élet minden területén jelen kell lennie, nem csak az akadémiai eredményeknél. Az értékelés segít a diákoknak megérteni a fejlődésüket, az erősségeiket és az esetleges hiányosságaikat, és támogatja őket abban, hogy célokat állítsanak fel és elérjék azokat. Az értékelésnek pozitív és építő jellegűnek kell lennie, hogy támogassa a diákok motivációját és önbizalmát (Пометун О. 2005).

III. AZ INNOVATÍV TECHNOLÓGIÁK HATÁSA AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁS TANULÓK KULCSKOMPETENCIÁINAK A KIALAKÍTÁSÁRA

A tanár, aki kompetencia alapú megközelítést alkalmaz, már nem csak az ismeretek és tananyag "újraközvetítője". Ő kreatív, jól képzett, ötletes, barátságos, sikeres, felelős lelkes ember, innovátor, vezető, szakértő, edző, az oktatási tevékenység moderátora rengeteg lehetőséggel. Az diák szerepe is nagyon megváltozik: az ismeretek passzív befogadása és reprodukálása átalakul kutatási és önfejlesztő tevékenységgé. A gyermek elkezd érteni, hogy az eredményesség záloga a lelkiismeretesség, a személyes fejlődés iránti vágy és a pozitív motiváció.

Minden tananyag nagy potenciállal bír a gyerekek kulcskompetenciáinak fejlesztésére. Csak új munkamódszereket kell kipróbálni, kilépni a hagyományos értelmezési határokból, és gyakrabban használni az innovatív technológiákat a kulcskompetenciák kialakítására.

A kompetencia alapú megközelítés nem csak a tanár és a diák szerepét változtatja meg, hanem az oktatási folyamat egészét is átalakítja. A cél már nem csak az ismeretek továbbadása és a tananyag megtanítása, hanem a gyerekek képességeinek, készségeinek, problémamegoldó képességeinek, kreativitásának és kritikus gondolkodásának fejlesztése. Az oktatásnak nem csak a tantermen belül kell zajlania, hanem az iskolán kívüli helyszínekre is el kell jutnia, hogy a gyerekek valódi élethelyzetekben alkalmazhassák a megszerzett kompetenciáikat. Az innovatív technológiák alkalmazása pedig nem csak a tanítás hatékonyságát növeli, hanem a gyerekek érdeklődését és motivációját is fokozza. Az oktatás tehát az életre való felkészítést szolgálja, és a gyerekek személyes fejlődését, boldogulását helyezi a középpontba. Kozma T. (2011.)

3.1. Az integrált oktatás technológiája

Az Új Ukrán Iskola az alapképzés hatékonyságának javítása érdekében javasolja az tantárgyak integrációját, vagyis az integrált oktatás technológiájának alkalmazását.

Az integráció a két vagy több rendszer kölcsönhatása, egyesítése, egymásra hatása, egység helyreállításának folyamata, aminek eredményeképpen új, egységes rendszer jön létre, amely új tulajdonságokkal és kapcsolatokkal rendelkezik a rendszer elemei között.

Az integrált oktatás egy olyan oktatási módszer, amely a komplex megközelítésen alapul, és az oktatási tartalom tárgyközi integrációja megvalósítását jelenti. Az integráció az iskolai oktatásban mind az egyes tantárgyakon belül, mind azok között valósulhat meg. A tanár összekapcsolja a tananyag blokkjait az adott tantárgy keretein belül, tehát a tantárgyakon belüli integrációt valósítja meg. Ha azonban a tanár kapcsolatokat állít fel a különböző tantárgyak között, akkor a tárgyközi integrációt valósítja meg. Az alapfokú

oktatás minőségi ugrásának elérése azonban a tantárgyakon belüli integrációtól a tárgyközi integráció felé történő átmenetet jelenti.

Azaz az integrált oktatás a gyerekek számára olyan tanulási élményt biztosít, amely nem korlátozódik egyetlen tantárgyra vagy téma területére, hanem átfogóbb megértést és szemléletet kínál a világról. Az integrált oktatás technológiája a hagyományos tanulási módszerekkel szemben széles körben használható, és a modern technológia segítségével alkalmazzák.

Az integrált oktatás során a gyerekek olyan projektekkel dolgoznak, amelyek több tantárgyat ötvöznak, és ezzel javítják a kreativitást, az együttműködést és az alkalmazkodóképességet. Az ilyen projektek tervezésénél az oktatók az egyes tantárgyak tananyagát azonosítják és átfogó tematikai egységekre építik fel. Az így elkészült egységekben a tantárgyak közötti kapcsolatokat hangsúlyozzák, és ezeket a kapcsolatokat a tanulási folyamat során folyamatosan erősítik.

Az integrált oktatás technológiája lehetővé teszi az oktatók számára, hogy a tanulók számára a tananyagot interaktív módon mutassák be. Az oktatók számos digitális eszközt használnak a tananyag megszervezésére és bemutatására, beleértve az okostáblákat, a videókat.

A digitális eszközök használata az integrált oktatásban lehetővé teszi a tanulók számára, hogy kreatívabb módon tanuljanak, és lehetővé teszi számukra, hogy szélesebb körű ismereteket szerezzenek az adott témáról. A digitális eszközök által támogatott tanulási környezetek olyan lehetőségeket kínálnak, mint például az együttműködő munka és a kreatív problémamegoldás, amelyeket a hagyományos tanulási környezetben nehéz lenne elérni.

Az integrált oktatás technológiája tehát olyan új lehetőségeket kínál, amelyekkel javítható a tanulók teljesítménye, és amelyek segítségével a tanulás élményszerűbbé és interaktívabbá válik. Az oktatási intézményeknek meg kell találniuk a megfelelő egyensúlyt a hagyományos tanulási módszerek és az integrált oktatás technológiája köz (Kozma, T. (2011.)).

3.1.1. Integrált óra a gyakorlatban

A kutatásomat továbbá itt folytattam egy integrált órát vezettem le a gyerekeknek. Az órát egy rövid, interaktív beszélgetéssel kezdtem, ahol a gyerekek megosztották, mit szeretnek a tavaszban, és milyen változásokat észlelnek a természetben. Ezzel felkeltettem az érdeklődésüket, és aktiváltam előzetes tudásukat.

Nyelvi kompetencia fejlesztése:

A tavaszhoz kapcsolódó szókincs és kifejezések gyakorlására egy egyszerű versikét tanultunk, amely tartalmazta a tavaszi hónapokat, virágokat, állatokat és időjárási jelenségeket. A vers tanulása során külön figyelmet fordítottam a kiejtésre és az új szavak helyes használatára.

Természettudományos kompetencia fejlesztése:

Ezután a természettudományi ismeretekre tértünk át. Közösén megvizsgáltuk a tavaszi növények és állatok megjelenését, életciklusait. A gyerekek saját maguk is készítettek egyszerű megfigyeléseket az iskola udvarán, ahol gyűjtöttek virágokat és megfigyelték a fák rügyeit. Ezt követően kis csoportokban leírták, mit láttak.

Kreatív tevékenység:

A következő részben kreatív feladat következett: mindenki készített egy "tavaszi kertet" színes papírokból, virágokkal, fákkal, és állatokkal. A gyerekek a papíron megjelenítették, amit a valóságban is láttak, és ehhez kapcsolódóan újra gyakoroltuk hogy milyen állatok és növények valamint jelenségek vannak tavasszal..

Zárás:

Az óra végén minden csoport bemutatta a saját kis tavaszi kertjét, és röviden beszéltek arról, amit megfigyeltek és tanultak. Ezzel az aktivitással a nyelvi, a természettudományos és a kreatív készségeiket is fejlesztették, miközben erősödött a csapatmunka és az önkifejezés.

Megfigyeléseim és észrevételeim:

- **Érdeklődés növekedése:** A gyerekek aktívak és lelkesek voltak, különösen a szabadtéri megfigyelés és a kreatív feladatok során. Láthatóan élvezték, hogy az elméleti tudást azonnal gyakorlatban is alkalmazhatták.
- **Tantárgyak közötti összefüggések felismerése:** A diákok sikeresen összekapcsolták a nyelvi és természettudományos ismereteiket. Az általuk készített alkotások és bemutatók jól tükrözték, hogy megértették a tavasz jelenségeit, és ezeket képesek voltak megfelelő nyelvi formába önteni.
- **Kreativitás és együttműködés fejlesztése:** A közös alkotás során a gyerekek kreatívak voltak és együttműködtek egymással. Ez segítette a közösségi szellem erősödését, és lehetőséget adott a gyengébb tanulók számára is, hogy bekapcsolódjanak a feladatba.
- **Élményszerű tanulás:** Az integrált megközelítés során a tanulás élményszerűvé vált, ami hozzájárult a hosszú távú tudásmegszerzéshez. A gyerekek nemcsak tanultak,

hanem élvezték is az órát, ami növelte a motivációjukat a további tanulásra.

Az ilyen integrált órák hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek komplex módon, több szempontból vizsgálják meg a világot, és ennek megfelelően fejlődjenek a különböző kompetenciáik.

3.2.A differenciált szintek technológiája.

A differenciált szintek használata lehetővé teszi:

- az oktatási környezet humanizálását;
- a diákok megismerési igényeinek, önértékelési, önellenőrzési, tervezési és szabályozási képességeinek kialakítását;
- csoportos, párban és egyéni munka technikák kifejlesztését;
- az egyéni jellemzők, érdekek és képességek maximalizálását;
- minden diák számára az összes szinten dolgozni és megfelelő eredményeket elérni;
- az összes diák magas szintű oktatásának elérését.

A differenciált szintek technológiája az oktatási folyamatban azt jelenti, hogy a tanulók különböző képességekkel, szintekkel és igényekkel rendelkeznek, és ennek megfelelően különböző tanulási lehetőségeket és módszereket kell alkalmazni az oktatás során. Ez lehetővé teszi, hogy minden diák a képességeihez és igényeihez mértén fejlődhessen, és ne csak a legjobbak vagy a leggyengébbek hagyják el az osztályt.

Az oktatási folyamatban a differenciált szintek technológiáját alkalmazva a tanár az osztályban a tanulók képességei és szintjei alapján különböző tanulási csoportokat hoz létre. Ez lehetővé teszi, hogy a diákok olyan csoportokban tanuljanak, amelyek megfelelnek a saját tanulási szükségleteiknek és képességeiknek.

Úgy gondolom ez a technológia előnyös mind a diákok, mind a tanárok számára. A diákoknak lehetőséget ad arra, hogy olyan módon tanuljanak, amely megfelel az egyéni szükségleteiknek, és ezáltal hatékonyabban sajátítsák el az anyagot. A csoportok lehetőséget adnak az együttműködésre, az értelmesebb beszélgetésekre, a visszajelzésekre és a közös célokra. Emellett a differenciált szintek technológiája segít azoknak a diákoknak, akik több időre és támogatásra van szükségük a tananyag megértéséhez, miközben a haladóbb diákok előre tudnak lépni a saját tempójukban és a saját képességeikhez mértén.

A tanárok számára a differenciált szintek technológiája segíti a tanítást és az értékelést. Az egyéni csoportokban könnyebb figyelmet szentelni a diákoknak, és lehetőség nyílik a személyre szabott visszajelzésre. A csoportok dinamikájának kezelése szintén előnyös

lehet, mivel a tanár a csoportokat úgy alakíthatja, hogy azok megfeleljenek a diákok igényeinek, és ezáltal hatékonyabb lehet a tanulási folyamat.

A differenciált szintek pozitív hatásai közé tartozik:

- a terhelés csökkentése azokon a diákokon, akiknek néha nem csak szociális, hanem fiziológiai okai is vannak arra, hogy ne tudják megszerezni a magas szintű tanulási eredményeket;
- minden diák általános és érthető tanulási célok meghatározása;
- az értékelés előtti félelem megszűnése.

Mindezek mutatják, hogy a differenciált szintek használata segít abban, hogy minden diák a saját tempójában és képességei szerint tudjon tanulni. Ez nemcsak hatékonyabbá teszi a tanulást, hanem azt is megmutatja, hogy a tanár figyel a gyerekek egyéni igényeire, és mindenkit támogatni szeretne a fejlődésben. (Zrinszky, 2002)

IV. ALSÓ TAGOZATOS TANÍTÓK TAPASZTALATAI A KULCSKOMPETENCIA FEJLESZTÉSÉRŐL

4.1.A kutatás célja és kérdései

A kutatás célja annak feltérképezése volt, hogy az alsó tagozatos pedagógusok hogyan értelmezik és alkalmazzák a kulcskompetenciák fejlesztését a mindennapi oktatási gyakorlatban. A vizsgálat különös figyelmet fordított arra, hogy a tanítók milyen módszerekkel, eszközökkel és pedagógiai elvekkel élnek a kompetenciafejlesztés során, valamint milyen nehézségekkel és támogató tényezőkkel szembesülnek ebben a folyamatban.

A téma aktualitását az adja, hogy az elmúlt évek oktatáspolitikai dokumentumai és tantervi változásai kiemelt szerepet szánnak a kulcskompetenciák megalapozásának már az alapfokú oktatás legalsó szintjén is.

A kutatásom a következő kérdésekre kereste a választ:

1. Kérem, meséljen egy kicsit magáról(név nem kötelező): mióta tanít, milyen évfolyamokat tanított eddig?
2. Mennyire ismeri a kulcskompetencia fogalmát a pedagógiai gyakorlatban?
3. Ön szerint mit jelent a kulcskompetencia az alsó tagozatos nevelésben?
4. Mely kulcskompetenciák fejlesztését tartja a legfontosabbnak ebben az életkorban ?
(amelyiket épp tanítja) Miért?
5. Mennyire érzi magát felkészültnek ebben a témában? Részt vett-e olyan továbbképzésen, amely segítette Önt ebben?
6. Hogyan építi be a kompetenciafejlesztést a mindennapi tanítási gyakorlatába?
7. Tudna példát mondani arra, hogyan fejleszt egy-egy konkrét kulcskompetenciát
8. Milyen módszereket, taneszközöket, játékokat használ a kompetenciafejlesztéshez?
9. Hogyan méri, értékeli a tanulók kulcskompetenciáinak fejlődését?
10. Milyen visszajelzéseket kap a szülőktől, tanulóktól vagy kollégáktól ezzel kapcsolatban?
11. Milyen tényezők segítik leginkább a kulcskompetenciák fejlesztését?
12. Milyen akadályokba ütközik a kompetenciafejlesztés során?
13. .Hogyan szokta figyelembe venni a tanulók különböző képességeit, tempóját vagy szükségleteit a tanítás során? Tud példát mondani?
14. Mit szokott tenni, ha egy tanuló gyorsabban halad, vagy épp le van maradva egy témában? Hogyan oldja meg, hogy mindenki fejlődjön a maga szintjén?

15. Hogyan segíti az iskola vezetése, szemlélete a kompetenciaalapú nevelést-oktatást?

16. Vannak-e olyan módszerek, eszközök vagy taneszközök, amelyeket kifejezetten hatékonyak tart a kulcskompetenciák fejlesztésében?

17. Hogyan látja: a jelenlegi tantervi keretek és elvárások mennyire támogatják vagy épp akadályozzák a kompetenciafejlesztést a mindennapi gyakorlatban?

18. Mit tanácsolna egy kezdő tanítónak a kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatban?

19. Szeretne még valamit hozzáfűzni a témához?

A kutatás során a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- A pedagógusok többsége ismeri a kulcskompetenciák fogalmát, de eltérő mélységben alkalmazza őket a tanítás során.

- Az anyanyelvi kommunikáció és a tanulási kompetencia fejlesztését tekintik a legfontosabbnak az alsó tagozaton.

- A pedagógusok jellemzően játékos, élményalapú és differenciált módszerekkel dolgoznak.

- A tanulói fejlődést a pedagógusok elsősorban megfigyeléssel és informális visszacsatolással követik nyomon.

A kutatás nem egyetlen helyszínen zajlott, hanem több iskolából származó, alsó tagozatos tanítók bevonásával történt. Az adatgyűjtés videó- és telefonhívások útján zajlott.

A kutatásom 10 főből állt, mindannyian 1–4. évfolyamot tanító tanítók. A résztvevők között volt több gyakorlattal rendelkező pedagógus, valamint olyan is, aki 10 évnél rövidebb tapasztalattal bír. Az interjúalanyok eltérő iskolákból, különböző társadalmi-gazdasági háttérű környezetből érkeztek, ami lehetőséget adott a sokszínű tapasztalatok feltárására. A kutatás anonim módon történt, a résztvevők önkéntesen vállalták a részvételt.

A kutatás kvalitatív megközelítést alkalmazott, amelynek fő adatgyűjtési eszköze a félig strukturált interjú volt. Az interjúk a kutatási kérdésekre épültek, de lehetőséget adtak a szabad kifejtésre és személyes példák megosztására is.

A kérdések az alábbi témaköröket ölelték fel:

- a kulcskompetencia fogalmának értelmezése;
- a kompetenciafejlesztés gyakorlata és módszerei;
- az értékelés módjai;
- támogatók és akadályok;
- egyéni pedagógiai meggyőződések.

Az interjúk során hangrögzítés nem történt, a válaszokat kézzel vagy gépben jegyeztem le. Az interjúk értelmezésénél kvalitatív tartalomelemzést alkalmaztam: visszatérő témák, pedagógiai mintázatok, különbségek és közös pontok alapján kategorizáltam az adatokat.

A kutatás során a résztvevők nevét nem jegyeztem fel, az adatok feldolgozása névtelenül történt, és kizárólag a kutatás céljaira használtam fel.

4.2. A válaszok tartalmi elemzése

Kutatásom során az alsó tagozatos pedagógusok kulcskompetenciákról alkotott véleményét, azok fontosságát, fejlesztésének módjait, valamint a felmerülő nehézségeket és támogató tényezőket vizsgáltam félig strukturált interjúk segítségével. Az alábbiakban az interjúk tartalmi elemzésének főbb megállapításait foglalom össze.

1. A kulcskompetenciák értelmezése

A válaszokból egyértelműen kiderült, hogy minden megkérdezett pedagógus ismeri a kulcskompetenciák fogalmát, azonban ezeket nem elméleti definíciókon keresztül közelítették meg, hanem gyakorlati példákkal írták le. Többen említették, hogy számukra ezek olyan „alapkészségek”, amelyek hosszú távon is segítik a gyerekeket a tanulásban és az életben való boldogulásban. Egyik válaszadó például így fogalmazott:

„Nem az elmélet a fontos, hanem hogy a gyerekek tudják, mit kezdjenek ezekkel a készségekkel a mindennapokban.”

A hangsúly leggyakrabban a tanulás gyakorlati hasznosságára, a kommunikációra és az önállóságra helyeződött.

Az első hipotézisemet („A pedagógusok többsége ismeri a kulcskompetenciák fogalmát, de eltérő mélységben alkalmazza őket a tanítás során.”) megerősítve látom, hiszen bár az elméleti háttér kevésbé jelent meg, a gyakorlati alkalmazás tudatos volt.

2. Legfontosabbnak tartott kulcskompetenciák

A pedagógusok szinte egyöntetűen az anyanyelvi kommunikációt és a matematikai kompetenciát tartották alapvető fontosságúnak. Emellett sokan hangsúlyozták a „tanulás tanulását” is, amely szerintük az önálló munkavégzés és a hosszú távú tanulási képességek megalapozásához elengedhetetlen. Több interjúban megjelent az érzelmi intelligencia is, különösen a reggeli beszélgetőkörökkel kapcsolatban.

Egy tanító ezt így fogalmazta meg:

„Az érzelmi intelligencia fejlesztése a reggeli beszélgetések során nagyon fontos, hiszen csak így tudnak a gyerekek együttműködni és figyelni egymásra.”

A második hipotézisem („Az anyanyelvi kommunikáció és a tanulási kompetencia fejlesztését tekintik a legfontosabbnak.”) részben igazolódott, kiegészülve a matematikai kompetencia jelentőségével.

3. Alkalmazott módszerek és eszközök

A pedagógusok túlnyomó többsége játékos, élményalapú és differenciált tanítási módszereket alkalmaz. A matematika tanításánál például gyakran használnak vizuális és mozgásos játékokat – az egyik tanító a „virág–pillangó szorzást” említette példaként. Az érzelmi intelligencia fejlesztéséhez több helyen alkalmaznak hangulatkártyákat, amelyek segítségével a gyerekek könnyebben fejezhetik ki érzéseiket.

A differenciálás szinte minden interjúban visszatérő elemként jelent meg. A tanítók hangsúlyozták, hogy igyekeznek figyelembe venni a tanulók eltérő képességeit és ennek megfelelően alakítják a feladatokat. Egy válaszadó így fogalmazott:

„Minden gyerek más, ezért a feladatokat is a képességeikhez kell igazítani, hogy mindenki fejlődhessen a saját tempójában.”

A harmadik hipotézisemet („A pedagógusok jellemzően játékos, élményalapú és differenciált módszerekkel dolgoznak.”) teljes mértékben megerősítve látom.

4. Nehézségek és támogatás

A pedagógusok közül többen is megemlítették, hogy a zsúfolt tanterv és az időhiány megnehezíti a kompetenciafejlesztést. Egyikük azt mondta:

„A program annyira sűrű, hogy néha nem marad idő arra, hogy egy-egy gyerek igényeivel igazán elmélyüljünk.”

Ugyanakkor az iskolai infrastruktúra (pl. számítógép, vetítő, wifi) rendelkezésre áll, és a tantestületi légkört is többnyire támogatóként írták le. A tanulók heterogenitása bár kihívást jelent, a legtöbb tanító ezt nem akadálnak, hanem inkább lehetőségnek tekintette a differenciálás szempontjából.

A negyedik hipotézis („A kompetenciafejlesztés fő akadálya az időhiány, a zsúfolt tanterv és a tanulók heterogenitása.”) nagy részben beigazolódott, bár súlyos akadályokról senki nem számolt be, inkább finom korlátozó tényezőket említettek.

5. A tanulói fejlődés értékelése

Az értékelés módja többnyire szóbeli, informális, és pozitív megerősítésen alapul. Az osztályzatok mellett (vagy helyett) a megfigyelésen alapuló visszajelzések dominálnak. Egy pedagógus kiemelte:

„Fontos, hogy a gyerekek érezzék, haladnak, és kapjanak visszajelzést, de nem feltétlenül osztályzatban.”

Az értékelés elsősorban formatív, fejlődésközpontú, nem pedig objektív, mérhető skálákon alapuló.

Az ötödik hipotézisemet („A tanulói fejlődést a pedagógusok elsősorban megfigyeléssel és informális visszacsatolással követik nyomon.”) megerősítve látom.

4.3. Következtetés

Az interjúk elemzése során megerősítést nyert számomra, hogy az alsó tagozatos pedagógusok valóban ismerik és alkalmazzák a kulcskompetenciák fejlesztésének alapelveit, még ha ezek nem is mindig tudatosan kapcsolódnak elméleti keretekhez. A válaszokból az is világosan kirajzolódott, hogy a tanítók nagyfokú rugalmassággal és kreativitással alkalmazzák a játékos, élményalapú és differenciált módszereket – igazodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz és eltérő képességeihez.

Fontos tapasztalatként éltem meg azt is, hogy a pedagógusok egy része nem csupán a tanulás technikai oldalát tartja szem előtt, hanem kiemelt figyelmet fordít az érzelmi nevelésre, az együttműködésre és a biztonságos légkör megteremtésére. Ez azt jelzi számomra, hogy a kulcskompetenciák fejlesztése nemcsak módszertani kérdés, hanem mélyebb pedagógiai attitűdöt is tükröz.

A kompetenciafejlesztés útjába álló akadályok – mint a zsúfolt tanterv vagy az időhiány – ugyan jelen vannak, de a pedagógusok többsége igyekszik ezekkel rugalmasan megküzdeni. Meglátásom szerint a támogatás rendszeres biztosítása (továbbképzések, módszertani segédanyagok, időkeretek átgondolása) kulcsfontosságú lenne a kompetenciaalapú nevelés még tudatosabb és mélyebb megvalósításához.

Összességében úgy érzem, hogy a pedagógusok körében megvan a szándék és a gyakorlati eszköztár is a kulcskompetenciák fejlesztésére, és a tapasztalataik gazdag kiindulópontot nyújtanak a további szakmai párbeszédhez és fejlesztési irányok meghatározásához.

ÖSSZEFOGLALÓ

A szakdolgozatom célja az volt hogy tanulmányozzam hogy a pedagógusok milyen módszereket alkalmazva alakítják ki a diákok kulcskompetenciáit vagyis hogyan kell önállóságra nevelni a diákokat. A munkám első felében kifejtettem úgynevezett kulcskompetenciákat. Ugye ezek azokat a készségeket foglalják össze amelyek segítségével megtudják oldani az esetlegesen rájuk váró nehézségeket, és alkalmazkodni tudnak az előre nem látható változásokhoz. A kulcskompetenciák kialakításához szükségesek az önállóság, a felelősségvállalás, az aktív tanulási és gondolkodási képességek, valamint a problémamegoldó készség és a kreativitás.

A továbbiakban pedig kifejtettem hogy-hogy lehet alkalmazni az órán hogyan lehet belépíteni ezeket a minden napokba, valamint milyen problémákat és nehézségeket okozhat. A diákoknak milyen rossz szokásaik lehetnek amik a kulcskompetencia kialakulását nehezítik, mi az ami elvonhassa a figyelmüket és mire kell oda figyelni hogy ezeket elkerülje és önállósodni tudjon. Ez következtében lesz szó arról is hogy miért jó ha csapatban dolgoznak a diákok és hogy hogyan kell foglalkozni személyre szabottan a diákokkal mert ugye a gyerekek sem egyformák így nem mindenki ugyanúgy értelmezi a dolgokat ahogy ugye senkinek sem azonosak az erősségei.

Végezetül az innovatív technológiákról volt szó és ezeknek a befolyásaikról. Azonban a diákok képességei, tudása és teljesítménye szorosan összefügg a tanárok által végzett munkával. A pedagógusok felelőssége, hogy hatékony tanítási és tanulási környezetet teremtsenek, és segítsék a diákokat abban, hogy elérjék a céljaikat. A tanároknak nemcsak a tudásátadásra, hanem a diákok fejlődésének és teljesítményének figyelemmel kísérésére is oda kell figyelniük, hogy a tanulási folyamat eredményes legyen. A diákok motivációjának és érdeklődésének fenntartása is a tanárok feladata. A pedagógusoknak képesnek kell lenniük arra, hogy megfelelően értékeljék a diákok fejlődését és teljesítményét, és szükség esetén segítsék őket a hiányosságok pótlásában. A diákok személyiségi és társas képességeinek fejlesztése is a tanárok feladata. A tanárok hozzáállása, módszerei, szakmai felkészültsége és tapasztalatai nagy hatással vannak a diákok tanulási és fejlődési eredményeire, ezért kiemelt fontosságú a tanárok szakmai képzése és fejlesztése.

A kutatás során az osztály hangulata rendkívül pozitív és lelkes volt. A diákok aktívan részt vettek a tevékenységekben, örömmel fogadták az új módszereket, és láthatóan élvezték a tanulásra szánt időt. Az integrált óra során a NUS (Nová Ukrajinská Škola)

program bemutatása és alkalmazása sikeresen hozzájárult a tanulási élmény gazdagításához. A program nemcsak a tantárgyi tudást, hanem a különböző kompetenciák fejlesztését is elősegíti, ami egyértelműen pozitív hatással van a diákok fejlődésére és motivációjára. Az eszközök és módszerek sokszínűsége lehetővé tette, hogy a tanulás élvezetes és interaktív legyen, és a tanulók szívesen alkalmazták az újonnan megszerzett tudást a gyakorlatban.

A kutatás során szerzett tapasztalatok megerősítették bennem, hogy a kulcskompetenciák fejlesztése nemcsak tantervi elvárás, hanem valódi pedagógiai szükségesség. A pedagógusok interjúi rávilágítottak arra, hogy a mindennapi gyakorlatban a kompetenciafejlesztés leginkább gyakorlatorientált módon történik: játékos, élményszerű tanulással, személyre szabott módszerekkel és nagyfokú rugalmassággal. Különösen fontosnak tartom, hogy a tanítók tisztában vannak a tanulók eltérő igényeivel, és érzékenyen reagálnak a csoportdinamikára és az egyéni fejlődési utakra.

A legnagyobb tanulság számomra az volt, hogy az önállóságra nevelés nem egyetlen módszer vagy eszköz kérdése, hanem egy komplex, tudatosan felépített folyamat, amelyhez elkötelezett, nyitott és reflektív pedagógusokra van szükség. A kompetenciafejlesztéshez idő, tér és támogatás kell – nemcsak a diákoknak, hanem a pedagógusoknak is.

Ez az szakdolgozat nemcsak szakmailag, hanem személyesen is formált. A jövőben pedagógusként szeretnék olyan tanulási környezetet kialakítani, amelyben a gyermekek biztonságban érezhetik magukat, felfedezhetik önmagukat, és megtanulnak felelősséget vállalni a saját tanulási útjukért. A kulcskompetenciák fejlesztése ehhez stabil alapot nyújt, és örömmel tölt el, hogy ezzel a témával foglalkozhattam.

РЕЗЮМЕ

Метою моєї курсової роботи було вивчення способів та методів, за допомогою яких вчителі розвивають ключові компетентності учнів на уроках в початкових класах. У першому розділі роботи розкриваємо поняття ключових компетентностей. Розвиток ключових компетентностей вимагає самостійності, відповідальності, навичок активного навчання та мислення, а також вміння вирішення проблем і креативності.

У наступному розділі курсової роботи пояснюємо як саме можна використовувати ключові компетентності на уроках, як їх можна інтегрувати в повсякденне життя учнів та які проблеми та труднощі це може викликати, які шкідливі звички можуть бути у школярів, що заважає розвитку ключових компетентностей, що може їх відволікати та на що варто звернути увагу, щоб їх уникнути та стати самостійними. Також у роботі розкрито те, чому добре, щоб учні працювали в командах і як мати справу з учнями індивідуально, адже всі вони є різними, мають сильні і слабкі сторони у навчанні.

В останньому розділі курсової роботи мова йде про інноваційні технології та їх вплив на процес навчання. Здібності, знання та продуктивність учнів тісно пов'язані з

роботою, яку виконують вчителі. Педагоги несуть відповідальність за створення ефективного середовища для викладання та навчання, а також за допомогу учням у досягненні їхніх цілей. Вчителі повинні приділяти увагу не лише передачі знань, а й контролювати розвиток та успішність учнів, щоб процес навчання був ефективним. Підтримувати мотивацію та зацікавленість школярів є також важливим завданням вчителів. Педагоги повинні вміти правильно оцінювати прогрес і успішність учнів і, якщо необхідно, допомагати їм заповнити прогалини. Розвиток особистісних і

Під час дослідження в класі панувала дуже позитивна і зацікавлена атмосфера. Учні активно брали участь у заходах, з радістю сприйняли нові методи і видно було, що їм подобається витратити час на навчання. Під час інтегрованого уроку застосування програми НУШ (Нова Українська Школа) успішно сприяло збагаченню навчального досвіду. Програма не лише підтримує предметні знання, але й сприяє розвитку різних компетенцій, що однозначно має позитивний вплив на розвиток та мотивацію учнів. Різноманітність інструментів і методів дозволила

зробити навчання приємним та інтерактивним, і учні охоче застосовували нові знання на практиці.

Досвід, здобутий під час дослідження, підтвердив моє переконання, що розвиток ключових компетентностей є не лише вимогою навчальної програми, а й справжньою педагогічною необхідністю. Інтерв'ю з педагогами показали, що в повсякденній практиці розвиток компетентностей відбувається переважно практичним, орієнтованим на досвід шляхом: через ігрове навчання, індивідуалізовані методи та гнучкий підхід. Особливо важливо, що вчителі усвідомлюють різні потреби учнів і чутливо реагують як на групову динаміку, так і на індивідуальні траєкторії розвитку.

Найбільшим висновком для мене стало те, що навчання самостійності – це не питання одного методу чи інструменту, а складний, свідомо побудований процес, який вимагає від учителя відданості, відкритості й здатності до рефлексії. Для розвитку компетентностей потрібен час, простір і підтримка – як для учнів, так і для самих педагогів.

Ця курсова робота сформувала мене не лише з професійного, а й з особистого боку. У майбутньому я, як педагог, прагну створити таке навчальне середовище, де діти почуватимуться в безпеці, зможуть відкривати себе й навчатися відповідальності за власний освітній шлях. Розвиток ключових компетентностей є надійною основою для цього, і мені було приємно працювати над цією темою.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Györgyiné Koncz Judit (2008)-Kompetencia-Fejlesztés-Érték (Elméleti és gyakorlati megközelítések). Budapest.

Finácz Ernő(1994)- Didaktika. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum,Budapest.

Lukácsné Dákos Ibolya (2008): Kompetencia Fejlesztés drámapedagógiával

Horváth Attila (1994): Kooperatív technikák. OKI Iskolafejlesztési Központ, Budapest.

Szilágyi Klára (1996): A tanácsadó tanár módszertani lehetőségei az iskolában. EKTf, Eger.

Vágó Irén – Simon Mária – Vass Vilmos (2011): A tanítás-tanulás tartalma. In. Ba- lázs Éva – Kocsis Mihály – Váó Irén (szerk): Jelentés a magyar közoktatásról 2010. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2011.

Bábosik István (2004): Neveléstudomány. Osiris Kiadó, Budapest.

H.M. Бібік. (2004): Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи.

Бібік, Н. М. (2019): Нова українська школа: посібник для вчителя. Літера ЛТД, Київ.

Вондар, С. (2007): Термінологічний аналіз понять "компетенція" і "компетентність" у педагогіці: сутність та структура.

Falus Iván (2007): Didaktika. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest.

Finácz Ernő (1994): Didaktika. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest.

Horváth Attila (1994): Kooperatív technikák. OKI Iskolafejlesztési Központ, Budapest

Kozma T. (2011): Innováció és tanulás. Budapest: Gondolat Kiadó

Lukácsné Dákos Ibolya (2008): Kompetencia Fejlesztés drámapedagógiával-
https://portal.kre.hu/doc/studia/Cikkek/2008.3_4.szam/7.Lukacsne_Dakos_Ibolya.pdf

Мисюра, Л. (2009): Формування життєвих компетентностей учнів початкових класів шляхом організації пошукової діяльності.

Пометун, О. (2005): Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. Kiadó hiányzik, Város hiányzik

Perjés István & Vass Vilmos (2008): A curriculumelmélet műfaji fejlődése.

Pál Zsolt: Kulcskompetenciák fejlesztése és nevelési célok megvalósítására művészeti ágak interakciójával. - <https://www.parlando.hu/2015/2015-4/PalZsolt-Kulcskompetenciak.pdf>

Савченко, О. (2006): Уміння вчитися – ключова компетентність шкільної освіти. Київ.

Szilágyi Klára (1996): A tanácsadó tanár módszertani lehetőségei az iskolában. EKTF, Eger

Szücs Zoltán (2013): A vállalkozói kompetencia fejlesztése az oktatásban.

Vágó Irén – Simon Mária – Vass Vilmos (2011): A tanítás-tanulás tartalma. In: Balázs Éva – Kocsis Mihály – Vágó Irén (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2010. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest

Vass Vilmos (2009): A kompetencia alapú nevelés alapfogalmai. Apáczai Kiadó, Celldömölk.

Vass Vilmos (2011): Kompetenciafejlesztés a 21. században – Értékmentés, megújulás. Komárom.

Zrinszky László (2002): Neveléstudomány. Műszaki könyvkiadó, Budapest.

Bábosik István-Mezei Gyula: Neveléstudomány. Telosz Kiadó, Budapest.

Zsolnai Anikó (2018): A szociális kompetencia fejlődése és fejlesztési lehetőségei gyermekkorban. Budapest.

Братанич, О. Г. (2000): Диференціація навчання на уроці як головний засіб гуманізації, оптимізації, реалізації розвивальної функції навчального процесу

MELLÉKLET

A kutatásom a következő kérdésekre kereste a választ:

1. Kérem, meséljen egy kicsit magáról(név nem kötelező): mióta tanít, milyen évfolyamokat tanított eddig?
2. Mennyire ismeri a kulcskompetencia fogalmát a pedagógiai gyakorlatban?
3. Ön szerint mit jelent a kulcskompetencia az alsó tagozatos nevelésben?
4. Mely kulcskompetenciák fejlesztését tartja a legfontosabbnak ebben az életkorban ?
(amelyiket épp tanítja) Miért?
5. Mennyire érzi magát felkészültnek ebben a témában? Részt vett-e olyan továbbképzésen, amely segítette Önt ebben?
6. Hogyan építi be a kompetenciafejlesztést a mindennapi tanítási gyakorlatába?
7. Tudna példát mondani arra, hogyan fejleszt egy-egy konkrét kulcskompetenciát
8. Milyen módszereket, taneszközöket, játékokat használ a kompetenciafejlesztéshez?
9. Hogyan méri, értékeli a tanulók kulcskompetenciáinak fejlődését?
10. Milyen visszajelzéseket kap a szülőktől, tanulóktól vagy kollégáktól ezzel kapcsolatban?
11. Milyen tényezők segítik leginkább a kulcskompetenciák fejlesztését?
12. Milyen akadályokba ütközik a kompetenciafejlesztés során?
13. .Hogyan szokta figyelembe venni a tanulók különböző képességeit, tempóját vagy szükségleteit a tanítás során? Tud példát mondani?
14. Mit szokott tenni, ha egy tanuló gyorsabban halad, vagy épp le van maradva egy témában? Hogyan oldja meg, hogy mindenki fejlődjön a maga szintjén?
15. Hogyan segíti az iskola vezetése, szemlélete a kompetenciaalapú nevelést-oktatást?
16. Vannak-e olyan módszerek, eszközök vagy taneszközök, amelyeket kifejezetten hatékonynak tart a kulcskompetenciák fejlesztésében?
17. Hogyan látja: a jelenlegi tantervi keretek és elvárások mennyire támogatják vagy épp akadályozzák a kompetenciafejlesztést a mindennapi gyakorlatban?
18. Mit tanácsolna egy kezdő tanítónak a kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatban?
19. Szeretne még valamit hozzáfűzni a témához?

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Bahus Jázmin (plágium ellenőrzésre)

Науковий керівник / Експерт

Автор Ілдіко Гребі

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

0.61%

0.61%

КП 1

3.21%

3.21%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9350

Кількість слів

76004

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	3

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://adoc.pub/program-az-idegen-nyelvi-kommunikacio-fejlesztesehez.html	24 0.26 %
2	https://gardonyi-eger.hu/_user/browser/File/helyi%20tanterv%202016/francia/Francia%20nyelv%20szakk%C3%B6r%207-8_%20tanterv%202013_.doc	14 0.15 %
3	https://gardonyi-eger.hu/_user/browser/File/helyi%20tanterv%202016/francia/Francia%20nyelv%20szakk%C3%B6r%207-8_%20tanterv%202013_.doc	11 0.12 %